

Lausunto

19.8.2021

VN/7202/2018
VN/7202/2018-PLM-85

Liikenne- ja viestintäministeriö

Puolustusministeriön lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi vaarallisten aineiden kuljetuksesta ja siihen liittyviksi laeiksi

1. Lausuntopyyntö

Liikenne- ja viestintäministeriö on 2.6.2021 pyytänyt lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi vaarallisten aineiden kuljetuksesta (jäljempänä VAK-laki) ja siihen liittyviksi laeiksi.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi vaarallisten aineiden kuljetuksesta annettu laki. Samalla voimassa oleva vaarallisten aineiden kuljetuksesta annettu laki (719/1994) kumottaisiin ja 21 esitettävään lakiin liittyvää lakia muutettaisiin.

Lausunnon laatimista varten on kuultu pääesikuntaa eikä se hallinnonalalla sovitun menettelytavan mukaisesti toimita erillistä lausuntoa.

2. Lausunto

Soveltamisalan rajaus

Hallituksen esityksen mukaan sotilaalliseen toimintaan tai yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseen liittyvän erityismateriaalin kuljetukset esitetään jätettäväksi lain soveltamisalan ulkopuolelle. Esitettävää lakia ei siten sovellettaisi tiekuljetukseen, jossa käytetään sotilasajoneuvoa tai Puolustusvoimien taikka Rajavartiolaitoksen käytössä olevaa muuta ajoneuvoa, jota kuljettaa Puolustusvoimien tai Rajavartiolaitoksen palveluksessa oleva henkilö. Lain soveltamisalasta rajattaisiin myös kansainvälisiin sotilaallisiin harjoituksiin tai muuhun sotilaalliseen yhteistyöhön liittyvä vieraan valtion tai kansainvälisen järjestön kuljetusvälineellä tapahtuva vaarallisten aineiden kuljetus. Esitettävää lakia ei myöskään sovellettaisi kuljetuksiin, jotka suoritetaan ilmailulaissa (864/2014) tarkoitettuna sotilasilmailuna tai valtion ilmailuna.

Pääesikunta on puolustusministeriölle toimittamassaan lausunnossa todennut, että Puolustusvoimat tarvitsee myös siviilitoimijoiden kuljetustukea vaarallisten aineiden kuljettamiseen lakisääteisten tehtäviensä täyttämiseksi jo normaaliolojen häiriötilanteissa sekä ennalta arvaamattomissa tilanteissa. Esitetyn VAK-lain soveltamisalan rajauksen perusteluissa oleva kuljettajaan kohdistuva rajaus ja edellä mainittuihin tilanteisiin liittyvän poikkeuspykälän tai eri pykäliin kohdistuvien poikkeuksien puuttuminen eivät mahdollista Puolustusvoimien tarvitsemaa tukea siviilitoimijoilta niiltä osin, kun tarvittava tuki ei kaikilta osin täytä esitetyn VAK-lain asettamia vaatimuksia. Pääesikunta on lausunnossaan esittänyt Puolustusvoimien valmiudellisiin vaatimuksiin perustuen eräiden VAK-lain pykälien tai niiden perustelujen muutostarpeet ja kolme eri ratkaisuvaihtoehtoa.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Puolustusministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 31
00131 Helsinki

Eteläinen Makasiinikatu 8 29 516 001
Helsinki 35 829 516 001

kirjaamo@defmin.fi
www.defmin.fi

Puolustusministeriön kanta on, että pääesikunnan lausunnossaan esille tuoma haaste ratkaistaan erityislainsäädännöllä, eli tällä hetkellä puolustusministeriössä valmistelussa olevalla lailla vaarallisten aineiden kuljetuksesta Puolustusvoimissa.

VAK-laissa olevan siirtymäsäännöksen 165 §:n 11 momentissa säädettäisiin, että voimassa olevan VAK-lain 6 §:n 2 momentin säännös sotilasviranomaisten valvontatehtävistä, 7 b §:n 3 momentin säännös puolustusvoimien autontarkastajan tehtävistä ja pääesikunnan valvontatehtävistä sekä 13 d §:n 2 momentin säännös pääesikunnan tunnustaman sotilaslaitoksen tai sotilasviranomaisen tehtävistä jäisivät voimaan, kunnes niistä toisin säädetään. Pykälän 11 momentissa säädettäisiin myös, että VAK-lain nojalla annetut puolustusministeriön asetukset ja yksittäistapauksista annetut puolustusministeriön päätökset sekä pääesikunnan määräykset jäisivät voimaan vuoden 2023 loppuun saakka.

Siirtymäsäännöksellä on tarkoitus mahdollistaa Puolustusvoimien vaarallisten aineiden häiriötön kuljettaminen niin kauan, että Puolustusvoimien vaarallisten aineiden kuljettamista koskeva lainsäädäntö saataisiin voimaan.

Muita huomioita

Hallituksen esityksen sivulla 59 on todettu, että Puolustusvoimien tai Rajavartiolaitoksen palveluksessa olevalla henkilöllä tarkoitettaisiin henkilöä, joka on joko virka-, palvelus- tai työsuhteessa Puolustusvoimiin tai Rajavartiolaitokseen. Palvelussuhteesta Puolustusvoimiin säädetään asevelvollisuuslaissa (1438/2007), naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetussa laissa (194/1995) ja sotilaallisesta kriisinhallinnasta annetussa laissa (206/2011). Puolustusministeriö toteaa, että edellä mainittujen lakien lisäksi palvelussuhteesta Puolustusvoimiin säädetään laissa puolustusvoimista (551/2007) ja laki tulisi mainita myös hallituksen esityksessä.

Vastaavasti hallituksen esityksen säännöskohtaisissa perusteluissa 47 §:n 3 momentin osalta (s. 99) tulisi mainita, että ADR-ajolupakoulutusta voisivat antaa vain Liikenne- ja viestintäviraston hyväksymät koulutuksen antajat myös puolustusvoimista annetun lain nojalla palveluksessa oleville henkilöille.

Hallituksen esityksen 34 §:n mukaan satama-alueella on oltava turvallisuusselvitys, jos sataman kautta aluskuljetuksena kappaletavarana kuljetettavien vaarallisten aineiden määrä ylittää 10 000 tonnia vuodessa. Turvallisuusselvityksessä on selostettava toteutettavat toimenpiteet ja menettelyt, joiden avulla varmistetaan vaarallisten aineiden turvallinen kuljetus ja siihen liittyvä toiminta satama-alueella. Pykälän 5 momentin perustelujen mukaan turvallisuusselvityksessä tulisi huomioida muun muassa helposti haavoittuvat kohteet. Satama-alueen turvallisuusselvitys paljastaa siten kriittiseen infrastruktuuriin kuuluvien satama-alueiden heikkoudet ja haavoittuvuudet. Ennen turvallisuusselvityksen hyväksymistä Liikenne- ja viestintäviraston on varattava pelastusviranomaiselle, alueelliselle elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle, aluehallintovirastolle sekä tarvittaessa muille viranomaisille mahdollisuus esittää mielipiteensä turvallisuusselvityksestä ja hyväksymisen jälkeen pidettävä hyväksytty turvallisuusselvitys näiden saatavilla. Puolustusministeriö esittää, että pykälässä tulisi lisäksi säätää, ettei turvallisuusselvityksen tietoja tule luovuttaa eteenpäin tai paljastaa muille tahoille.

Hallituksen esityksessä koskien 50 §:n 3 momentin säännöskohtaisia perusteluja on todettu, että Puolustusvoimien tehtävistä ylläpitää tietoja ADR-ajolupakokeiden suorittamisesta, kun kyse on Puolustusvoimien järjestämästä ja valvomasta ADR-ajolupakokeesta, säädettäisiin kuitenkin Puolustusvoimien henkilötietojen käsittelystä annetussa laissa (332/2019). Puolustusministeriö toteaa, että asia otetaan huomioon valmisteltaessa muutoksia henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa annettuun lakiin.

Kansliapäällikkö

Jukka Juusti

Hallitussihteeri

Anna Gau

Jakelu LVM Liikenne- ja viestintäministeriö

Tiedoksi PLM HO Hallintopoliittinen osasto, Teemu Penttilä
PLM HO Lainvalmistelu- ja oikeusyksikkö, Hanna Nordström
PLM HO Turvallisuusyksikkö
Pääesikunta, oikeudellinen osasto